

Гур'янова Л. С.,
д-р екон. наук, професор, зав. кафедри ЕКіСА

Кагановський О. С.,
доктор філософії (економіка), аспірант

Миرونенко А. Ю.,
магістр з економічної кібернетики

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, м. Харків

МОДЕЛІ ОЦІНКИ РІВНЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНИХ ДАНИХ

Останніми роками відбулася суттєва трансформація регіонального простору української економіки. Протягом багатьох років «опорними» регіонами, на які припадає переважна частина ВВП, були такі промислово та аграрно-розвинені області як Харківська, Дніпропетровська, Київська, Львівська, Одеська, Запорізька, Миколаївська, Полтавська. Більшість цих регіонів зіштовхнулися з проблемами масової імміграції висококваліфікованої робочої сили, масовою релокацією підприємств, що, безумовно, призвело до зниження рівня соціально-економічної безпеки як регіонів, так і держави в цілому. В цих умовах актуальним завданням є оцінка трансформацій українського економічного простору, вирішення якого дозволяє перейти від оперативного та тактичного конутуру управління до стратегічного, а саме, формування моделі «перезапуску» економіки регіональних систем та підготовки кадрів, здатних здійснити її реалізацію.

Слід зазначити, що проведення такої оцінки трансформації економічного простору утруднено через відсутність актуальної статистичної інформації щодо показників соціально-економічного розвитку регіонів. Однак це завдання може бути вирішено за допомогою застосування так званих гроху-змінних, які є змінними-замінниками та характеризуються тісними кореляційними зв'язками зі змінними, які є дійсно необхідними для аналізу.

Запропонований науково-методичний підхід до оінки рівня соціально-економічного розвитку регіонів в умовах обмежених даних включає такі основні модулі: 1) формування системи гроху-індикаторів рівня соціально-економічного розвитку регіонів; 2) класифікація регіонів за рівнем соціально-економічного розвитку на основі гроху-індикаторів; 3) аналіз структури кластерів, міжкластерної міграції, міжкластерної та внутрішньокластерної регіональної конвергенції/дивергенції, оцінка трансформацій економічного простору. Для реалізації модулів використовувалися методи кореляційно-регресійного аналізу, кластерного аналізу, панельні дані. Інформаційною базою дослідження є дані Державної служби статистики щодо таких індикаторів як ВРП, обсяг капітальних інвестицій, зайнятість, середня заробітна плата, індекс будівельної продукції, природний приріст населення, міграційний приріст населення, приріст юридичних осіб, виконання доходів місцевого бюджету.

Отримані результати дозволили оцінити економічні трансформації в «опорних» регіонах, провести аналіз згладжування регіональної асиметрії, виділити нові центри економічного зростання та можуть бути використані для адаптації існуючих стратегій соціально-економічного розвитку регіонів до нових реалій.